

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМ
ЗЛОЧИННОСТІ імені АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ
наукової конференції
за результатами роботи фахівців
Науково-дослідного інституту вивчення
проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України
за фундаментальними темами
у 2018 р.

(м. Харків, 26 березня 2019 р.)

Харків
«Право»
2019

В. В. Шпіляревич, к.ю.н., науковий співробітник навчально-наукової лабораторії дослідження проблем політики в сфері боротьби зі злочинністю НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ, ВІДМІННИХ ВІД ПОКАРАННЯ, ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ ЛИТОВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

У різних державах світу законодавче регулювання заходів кримінально-правового характеру є неоднаковим. Це пояснюється тим, що розробка чи вдосконалення кримінального законодавства конкретної держави здійснюється з урахуванням особливостей власної правової системи та моделі кримінально-правового впливу. Так, згідно положень Кримінального кодексу Литовської Республіки (далі – КК Литовської Республіки) від 26 вересня 2000 року усі заходи кримінально-правового характеру поділяються на¹:

1) заходи покарання (Глава VII, ст. ст. 41–53): для осіб, які вчинили злочин: позбавлення публічних права, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадські роботи, штраф, обмеження волі, арешт, позбавлення волі на певний строк, довічне позбавлення волі; для осіб, які вчинили кримінальний проступок: позбавлення публічних прав, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадські роботи, штраф, обмеження волі, арешт; для юридичних осіб: штраф, обмеження діяльності юридичної особи, ліквідація юридичної особи;

2) заходи кримінального впливу (Глава IX, ст. ст. 67–74).

3) примусове лікування (Глава X, ч. ч. 1, 2 ст. 76);

4) примусові медичні заходи (Глава X, ч. 3 ст. 76, Глава XIV, ч. ч. 1–6 ст. 98);

¹ Уголовный кодекс Литовской Республики от 26 сентября 2000 года № VIII-1968. URL: <http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877&subID=100107735,100107737,100107749,100108098>

text.

5) передача під опіку і нагляд родичів чи інших осіб з обов'язковим лікарським наглядом (Глава XIV, ч. 7 ст. 98);

б) заходи виховного впливу на неповнолітніх (Глава XI ст. ст. 82–89).

А зараз більш детально про правову природу заходів кримінально-правового характеру, відмінних від покарання, передбачених КК Литовської Республіки від 26 вересня 2000 року.

1. Заходи кримінального впливу (Глава IX, ст. ст. 67–74) – це заходи, які повинні допомогти досягнути цілі покарання. Зокрема, згідно положень ч. ч. 2, 3 ст. 67 КК Литовської Республіки від 26 вересня 2000 року заходами карального впливу є¹:

а) заборона користуватися спеціальним правом (правом керувати дорожнім, водним чи повітряним транспортом; правом володіти і носити зброю; правом на полювання; правом на рибальство тощо);

б) відшкодування заподіяної шкоди;

в) безоплатні роботи, які виконуються у державних чи недержавних установах і організаціях охорони здоров'я, опіки і піклування виключно зі згоди винного;

г) вклад у фонд осіб, потерпілих від злочину, який здійснюється у строк, встановлений судом;

г) конфіскація майна, яка може бути призначена виключно поряд із покаранням.

2. Примусове лікування (Глава X, ч. ч. 1, 2 ст. 76) – це захід, який може бути застосований до особи у разі звільнення її від покарання у зв'язку із тим, що вона до чи після винесення обвинувального вироку захворіла на тяжку невиліковну хворобу.

3. Примусові медичні заходи (Глава X, ч. 3 ст. 76, Глава XIV, ч. ч. 1–6 ст. 98) – це заходи, що застосовуються до особи, яка визнана судом неосудною чи обмежено осудною, а також до особи, яка після вчинення суспільно небезпечного діяння чи винесення обвинувального вироку захворіла на психічну хворобу.

Відповідно до ч. 1 ст. 98 КК Литовської Республіки від 26 вересня 2000 року суд може застосувати до зазначених вище осіб наступні примусові медичні заходи²:

¹ Уголовный кодекс Литовской Республики от 26 сентября 2000 года № VIII-1968. URL: <http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877&subID=100107735,100107737,100107749,100108098>.

² Там само.

- а) амбулаторний нагляд в умовах первинного нагляду за психічним здоров'ям;
- б) стаціонарний нагляд в умовах звичайного нагляду за психічним здоров'ям;
- в) стаціонарний нагляд в умовах посиленого нагляду за психічним здоров'ям;
- г) стаціонарний нагляд в умовах суворого нагляду за психічним здоров'ям.

Примусові медичні заходи застосовуються до відповідної особи до того часу, поки вона не одужає або поки не покращиться її психічний стан і таким чином вона перестане бути небезпечною.

Якщо особа, яка після вчинення суспільно небезпечного діяння чи винесення обвинувального вироку захворіла на психічну хворобу і до неї суд застосував примусові медичні заходи, одужає, вона може бути відправлена судом для подальшого відбування покарання.

4. Передача під опіку і нагляд родичів чи інших осіб з обов'язковим лікарським наглядом (Глава XIV, ч. 7 ст. 98) – це захід, який може бути застосований судом до особи у разі, якщо відпала потреба у подальшому застосуванні до неї примусових медичних заходів або якщо суд прийняв рішення про припинення застосування до неї таких заходів.

5. Заходи виховного впливу на неповнолітніх (Глава XI ст. ст. 82–89) – це заходи, які застосовуються до неповнолітнього, що вчинив кримінальний проступок, і можуть бути застосовані до неповнолітнього, який вчинив злочин, у разі звільнення його від кримінальної відповідальності чи покарання. Зокрема, ч. 1 ст. 82 КК Литовської Республіки від 26 вересня 2000 року передбачаються такі види заходів виховного впливу на неповнолітніх¹:

- а) попередження;
- б) відшкодування заподіяної шкоди;
- в) безоплатні роботи виховного характеру;
- г) передача під нагляд і опіку родичів або інших фізичних і юридичних осіб, на які покладено обов'язок піклуватися про дітей;
- г) обмеження дозвілля;
- д) направлення у спеціальний виховний заклад.

¹ Уголовный кодекс Литовской Республики от 26 сентября 2000 года № VIII-1968. URL:<http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1243877&subID=100107735,100107737,100107749,100108098>.

Примусові заходи виховного характеру, регламентовані ч. 1 ст. 82 КК Литовської Республіки від 26 вересня 2000 року, є вичерпними і до неповнолітнього може бути одночасно застосовано судом не більше трьох їх видів.

Таким чином, підводячи підсумки з усього вище наведеного, слід зазначити, що основним завданням реалізації заходів безпеки, передбачених КК Литовської Республіки від 26 вересня 2000 року, є забезпечення ефективного кримінально-правового впливу на злочинність та досягнення тих цілей, які стоять перед кримінально-правовою політикою відповідної держави.

С. В. Кадук, к.ю.н., науковий співробітник навчально-наукової лабораторії дослідження проблем політики в сфері боротьби зі злочинністю НДІ вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПРН України

ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАСОБИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАТУРНИХ КОЛЕКЦІЙ

Беззаперечним є те, що раціональна організація кримінально-процесуальної діяльності, а також функціонування судово-експертних установ у сучасних умовах процесу диференціації і інтеграції науки нероздільно пов'язі з наступним покращенням якості інформаційного забезпечення наукових досліджень і своєчасним впровадженням у судочинну та експертну практику новітніх досягнень науково-технічного прогресу.

Вирішення завдань організації та ефективного пошуку інформації за умов значної кількості її джерел в сучасних умовах неможливе без застосування комп'ютерних технологій. Одним з основних напрямів впровадження комп'ютерних технологій у слідчу та експертну діяльність є створення автоматизованих інформаційно-пошукових систем. Усе це повністю стосується і облікової діяльності щодо організації функціонування криміналістично-довідкових, зокрема, натурних колекцій. Сьогодні облікова діяльність базується на використанні сучасних досягнень у сфері телекомунікаційних та комп'ютерних технологій. Саме ці технології надають реальну можливість передачі облікової інформації миттєво на